

Vergaderjaar 2020–2021

35 604

Wijziging van de Vreemdelingenwet 2000 in verband met de tijdelijke verlenging van de bevoegdheid om biometrische gegevens van vreemdelingen af te nemen en te verwerken

B

VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR IMMIGRATIE EN ASIEL/JBZ-RAAD ¹

Het voorbereidend onderzoek heeft de commissie aanleiding gegeven tot het uitbrengen van verslag met daarin de volgende opmerkingen en vragen.

Inleiding

De leden van de **GroenLinks**-fractie hebben kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel. Zij zijn verontrust over het feit dat, ondanks dat er in de vorige evaluaties van de wet biometrische gegevens geen kwantitatief uitsluitsel is gegeven over het nut, de noodzaak en de effecten van de wet, toch is besloten het wetsvoorstel voor verlenging door te voeren. De leden van de GroenLinks-fractie zijn van mening dat enkel de verklaringen van ketenpartners niet voldoende geacht zouden moeten worden om deze verlenging te onderbouwen, en dat deze gang van zaken in de toekomst absoluut vermeden moet worden. Het gaat hier immers om het beschikken over gegevens van een kwetsbare groep mensen. Deze leden hebben enkele vervolgvragen met betrekking tot de uitvoering van de wet en de waarborgen bij het omgaan met de gegevens.

De leden van de **D66**-fractie hebben kennisgenomen van het voorstel voor de wijziging van de Vreemdelingenwet 2000 in verband met de tijdelijke verlenging van de bevoegdheid om biometrische gegevens van vreemdelingen af te nemen en te verwerken (Wbvk). Deze leden onderkennen het belang van een betrouwbare identiteitsvaststelling voor de uitvoering van de Vreemdelingenwet 2000. Wel hechten zij aan zorgvuldige omgang met biometrische gegevens en de privacy van betrokken vreemdelingen.

¹ Samenstelling: Kox (SP), Faber-van de Klashorst (PVV), (voorzitter), De Boer (GL), Van Dijk (SGP), Van Hattem (PVV), Jorritsma-Lebbink (VVD), Nooren (PvdA), Oomen-Ruijten (CDA), Rombouts (CDA), Stienen (D66), (ondervoorzitter), Teunissen (PvdD), Van Rooijen (50PLUS), Adriaansens (VVD), De Blécourt-Wouterse (VVD), Doornhof (CDA), Huizinga-Heringa (CU), Karimi (GL), vacature (Fractie-Van Pareren) Veldhoen (GL), Vos (PvdA), De Vries (Fractie-Otten), Keunen (VVD), Dittrich (D66), Van Wely (Fractie-Van Pareren) en Raven (OSF).

Daarom hebben de leden van de D66-fractie nog enkele vragen over de voorliggende wetswijziging.

De leden van de fractie van de **Partij van de Arbeid** hebben kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel. Zij hebben hierover enkele vragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks

In het schriftelijk overleg met de leden van de GroenLinks-fractie over de evaluatie van de voorgaande wet² en in het voorbereidend onderzoek van de Tweede Kamerfractie over dit wetsvoorstel kwam aan de orde dat er geen duidelijke wettelijke basis is voor het verwerken van biometrische gegevens voor de inhuys-registratie door het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers (COA). De regering heeft aangegeven dat het wetsvoorstel om hier een expliciete wettelijke basis voor te creëren hopelijk binnenkort in consultatie zal gaan.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen zich in dit kader af of het COA ondertussen doorgaat met het verwerken van biometrische gegevens. Zo ja, op welke basis? Daarnaast hebben deze leden vernomen dat de Tweede Kamer meerdere wetsvoorstellen en onderwerpen controversieel heeft verklaard. Wat betekent dat voor het wetstraject van het wetsvoorstel dat een wettelijke basis dient te creëren voor het verwerken van biometrische gegevens door het COA? Is te verwachten dat dit wetsvoorstel op korte termijn behandeld kan worden? Zo nee, wat is dan de geschatte vertraging, en zal dit betekenen dat het COA in de tussenperiode het verwerken van biometrische gegevens zal staken?

Het COA is ook recentelijk weer in de negatieve belangstelling gekomen voor het onrechtmatig delen van persoonsgegevens van asielzoekers met de politie.³ Al zijn de leden van de GroenLinks-fractie zich ervan bewust dat dit om andere data ging dan de biometrische gegevens waar dit wetsvoorstel op ziet, zijn deze leden wel van mening dat dit wijst op het belang van een wettelijke basis en volledige transparantie met betrekking tot alle acties waarin persoonlijke informatie van vreemdelingen opgenomen, gebruikt, en gedeeld wordt. Hoe ziet de regering dit? Hoe kan het zijn dat het COA op deze manier is omgegaan met de gegevens van asielzoekers? En waarom komt dit nu pas naar boven? Kan de regering dit verder duiden?

Het hiervoor genoemde onrechtmatig delen van persoonsgegevens door het COA roept bij de leden van de GroenLinks-fractie vragen op over de cultuur rondom het omgaan met persoonsgegevens van asielzoekers en vluchtelingen. Is de regering met deze leden van mening dat hierin altijd zo zorgvuldig mogelijk gehandeld moet worden? Hoe wordt er toezicht gehouden op de betrokken partijen om te verzekeren dat ze binnen de grenzen van hun bevoegdheden handelen? En hoe kan verklaard worden dat die zorgvuldigheid en dat toezicht blijkbaar op bepaalde momenten faalt?

De Wet bevoegdheid om biometrische gegevens van vreemdelingen af te nemen heeft de toegang die ketenpartners hebben tot persoonlijke data

² Zie bijvoorbeeld: Kamerstukken I, 2020–2021, 33 192, O.

³ Zie bijvoorbeeld dit nieuwsbericht: Martin Kuiper en Romy van der Poel, «Grapperhaus erkent: delen van gegevens asielzoekers met politie was onrechtmatig» *NRC*, 18 januari 2021, <https://www.nrc.nl/nieuws/2021/01/18/gegevens-asielzoekers-vele-jaren-gedeeld-met-politie-a4028089>

van vreemdelingen vergroot, en de verlenging hiervan zal die ruime toegang in stand houden. Dit geeft ruimte voor fouten en onrechtmatig gebruik, zoals hierboven ook beschreven is. Zeker in combinatie met de gebrekkige kwantitatieve onderbouwing van de effectiviteit, het nut, en de noodzaak van de huidige wet, is dit volgens de leden van de GroenLinks-fractie een zorgelijk punt. Kan de regering de waarborg geven dat de gegevens die met dit wetsvoorstel opgenomen worden *enkel* worden gebruikt waarvoor ze bedoeld zijn, en zo ja, hoe kan de regering dit onderbouwen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

Effectiviteit, nut en noodzaak

De leden van de D66-fractie lezen in de memorie van toelichting dat de regering onderkent dat een empirische motivering op basis van kwantitatieve gegevens over de effectiviteit, het nut en de noodzaak van de nationale bevoegdheid vooralsnog ontbreekt. Dit wordt mede veroorzaakt door het ontbreken van een uniforme registratie van onregelmatigheden, goede kwaliteitssystemen en monitoring. De regering geeft aan dat er daarom is gekozen voor een verlenging van 5 jaar.⁴ De leden van de D66-fractie zijn het eens met het aanpassen van de horizonbepaling en onderstrepen het belang van een kwalitatieve en kwantitatieve onderbouwing. Kan de regering aangeven hoe zij ervoor zorgt dat de ontbrekende gegevens op het moment van evaluatie compleet zijn? En kan de regering aangeven welke stappen zij zal ondernemen indien uit de evaluatie blijkt dat de empirische onderbouwing onvoldoende is? Welke organisatie zal dit onderzoek uitvoeren?

Europese regelingen

De leden van de D66-fractie lezen ook in de memorie van toelichting dat er binnen EU-regelgeving ontwikkelingen zijn in relatie tot de noodzaak van de Wbvk.⁵ Kan de regering schetsen wat het Europese asiel- en migratiepact betekent voor het voorliggend wetsvoorstel? Wat is hier het tijdschema?

Privacy en communicatie

De leden van de D66-fractie vinden het van belang dat er zeer zorgvuldig wordt omgegaan met de verzamelde biometrische gegevens van vreemdelingen. De Autoriteit Persoonsgegevens vindt dat uit de twee evaluaties blijkt dat de huidige werkwijze onvoldoende de privacy van vreemdelingen beschermt.⁶ Kan de regering reageren op de bezwaren van de Autoriteit Persoonsgegevens?

Op 18 januari 2021 bracht de NRC een artikel uit over de onrechtmatige gegevensuitwisseling van de politie met het COA.⁷ Zeven jaar lang deelde het COA persoonlijke gegevens van asielzoekers met de politie. Slechts een deel van de verkregen informatie bleek van waarde voor de politie. Daarnaast kregen de asielzoekers bij aankomst een toestemmingsformulier. Hiermee gaven zij toestemming om hun gegevens te delen met de

⁴ Kamerstukken II, 2020–2021, 35 604, nr. 3, blz. 4.

⁵ Idem, blz. 6.

⁶ Autoriteit Persoonsgegevens, Advies over het concept voor Wijziging van de Vreemdelingenwet 2000 ter bestendiging van verwerking biometrie, 24 juni 2020, blz. 2. Bijlage bij: Kamerstukken II, 2020–2021, 35 604, nr. 3.

⁷ Martin Kuiper en Romy van der Poel, «Grapperhaus erkent: delen van gegevens asielzoekers met politie was onrechtmatig» *NRC*, 18 januari 2021, <https://www.nrc.nl/nieuws/2021/01/18/gegevens-asielzoekers-vele-jaren-gedeeld-met-politie-a4028089>

politie. Op het formulier kon men alleen «ja» invullen. De leden van de D66-fractie zijn geschrokken van de onrechtmatige uitwisseling van persoonlijke gegevens. Kan de regering hierop reageren? En kan de regering aangeven welke stappen zij onderneemt om te zorgen er vertrouwelijk wordt omgegaan met persoonlijke informatie?

In het licht van het voorliggend wetsvoorstel vragen de leden van de D66-fractie zich af hoe het afnemen van biometrische gegevens wordt gecommuniceerd aan vreemdelingen. Hoe weten vreemdelingen dat dit in lijn is met het internationaal recht en het Europees recht? En wat als zij weigeren om mee te werken? Welke gevolgen heeft dat voor de vreemdeling? Daarnaast vragen de leden van de D66-fractie hoe de regering erop toeziet dat de biometrische gegevens van vreemdelingen niet onrechtmatig worden uitgewisseld met instanties.

Tot slot vernemen de leden van de D66-fractie graag van de regering wie en welke instanties er toestemming hebben, of zullen krijgen, tot de biometrische gegevens van vreemdelingen en welke waarborgen er zijn om misbruik of verkoop van deze gegevens te voorkomen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van PvdA

De leden van de PvdA-fractie constateren dat door het ontbreken van kwantitatieve gegevens over de aard en omvang van identiteitsfraude, er nu over de verlenging van een wet een oordeel gevormd moet worden zonder voldoende kennis over nut en noodzaak van de wet. Deze leden vragen zich derhalve af of er gevallen van identiteitsfraude bekend zijn, en zo ja, om wat voor soort identiteitsfraude het gaat. Kan de regering een nadere duiding geven van de manier waarop identiteitsgegevens worden misbruikt? Worden al bestaande gegevens op het identiteitsdocument aangepast? Worden de gegevens van iemand anders misbruikt? Worden er nieuwe, valse identiteiten gecreëerd? Kan de regering precies aangeven hoe biometrische gegevens worden gebruikt om fraude te voorkomen?

Daarnaast laat de regering weten dat uiterlijk na zes maanden na de inwerkingtreding van de wet, aan de Staten-Generaal zal worden medegedeeld hoe de registratiefaciliteit in de vreemdelingenketen precies is geregeld.⁸ De leden van de PvdA-fractie vragen de regering wat er precies in de tussentijd gebeurt. Waarom is er een uiterlijke periode van zes maanden nodig om de Kamer hiervan op de hoogte te brengen? Welke stappen moeten er gezet worden om deze registratiefaciliteit te realiseren? Wat zijn de consequenties voor deze wet en voor de ketenpartners indien deze registratiefaciliteit niet binnen zes maanden na inwerkingtreding gereed is? Hoe wordt de Kamer geïnformeerd over de voortgang van de registratiefaciliteit en uiterlijk wanneer verneemt de Kamer een eventuele vertraging van de oplevering?

De leden van de PvdA-fractie benadrukken het recht van iedereen in Nederland op een zorgvuldige behandeling van haar of zijn data. Uit de berichtgeving over het datalek bij de GGD bleek dat onbevoegden bij data van konden. De Autoriteit Persoonsgegevens geeft aan dat uit de praktijk is gebleken dat er voor ketenpartners in de Vreemdelingenketen onvoldoende duidelijkheid bestaat over wanneer zij wel of niet gegevens uit de vreemdelingenadministratie mogen verwerken.⁹ Hoe gaat ervoor gezorgd worden dat medewerkers van ketenpartners hierover beter worden

⁸ Kamerstukken II, 2020–2021, 35 604, nr. 7, blz 3.

⁹ Autoriteit Persoonsgegevens, Advies over het concept voor Wijziging van de Vreemdelingenwet 2000 ter bestendiging van verwerking biometrie, 24 juni 2020, blz. 2. Bijlage bij: Kamerstukken II, 2020–2021, 35 604, nr. 3.

geïnformeerd en worden geautoriseerd? Kan de regering garanderen dat alleen bevoegden bij deze gegevens kunnen? Kunnen onbevoegden worden gewaarschuwd wanneer bepaalde informatie niet voor hen bestemd is of kan deze data voor hen ontoegankelijk worden gemaakt?

De leden van de vaste commissie voor Immigratie & Asiel/ JBZ-Raad zien de antwoorden van de regering met belangstelling tegemoet. Onder voorbehoud van ontvangst van de nota naar aanleiding van het verslag, uiterlijk **vrijdag 5 februari 2021, 18:00 uur**, acht de commissie het wetsvoorstel gereed voor plenaire behandeling. Het plenaire debat is voorzien op 9 februari 2021.

De voorzitter van de vaste commissie voor Immigratie & Asiel/ JBZ-Raad,
Faber-Van de Klashorst

De griffier van de commissies,
Van Dooren